

Strängnäs kommun
Socialnämnden
645 80 Strängnäs

Verksamhetstillsyn enligt 13 kap 2 § Socialtjänstlagen barnuppdraget 16:3 och 16:6 i Strängnäs kommun.

Beslut

Länsstyrelsen riktar **kritik** mot socialnämnden i Strängnäs kommun då:

- handläggning och dokumentation av förhandsbedömningar är bristfällig
- handläggning och dokumentation av utredningar avseende barn som far illa är bristfällig
- vårdnadshavarnas möjlighet till delaktighet är försvårad genom nämndens agerande
- dokumentationen av utredningarna påvisar att barnperspektivet inte är fullt ut beaktat.

Beslutet kommer att följas upp genom att Länsstyrelsen genomför en ny verksamhetstillsyn av nämndens handläggning inom ett år. Länsstyrelsen avslutar ärendet.

Ärendet

Länsstyrelsen har via regeringens regleringsbrev för år 2006 och 2007 bl.a. fått i uppdrag att granska dokumentation och handläggning av utredningar inom den sociala barnvården i länets samtliga kommuner. Rätts säkerheten för den enskilde samt barnperspektivet skall särskilt uppmärksammas i granskningen.

Tillsynen i Strängnäs kommun genomfördes 6-7 februari, 2007 samt återrapportering 11 maj, 2007. Tillsynen gällde nämndens hantering av inkomna anmälningar samt utredningar rörande barn som riskerar att fara illa. Aktuella frågeställningar har varit:

- Hur beaktar nämnden den utredningstid som anges i socialtjänstlagen?
- Hur beaktar nämnden barnens bästa i de beslut som fattas?

Granskningen har även omfattat handläggning ur rätts säkerhetsaspekt.

BESLUT

2(7)

Datum

Dnr

2007-05-29

701-607-2007

Under tillsynen har Länsstyrelsen intervjuat ansvariga chefer för barn- och familjegruppen samt för ungdomsgruppen.

Länsstyrelsen har granskat 57 anmälningar som ej lett till utredning samt 15 slumpvis utvalda utredningar och en speciellt utvald utredning. Av de utredningar som länsstyrelsen granskade var åtta pojkar och åtta flickor i ålder 0-16 år.

Länsstyrelsens utgångspunkter

Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet,
- jämlikhet i levnadsvillkor,
- aktiva deltagande i samhällslivet.

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människans ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskildas och grupper egna resurser.

Verksamheten skall bygga på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet. (1:1 SoL)

När åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Med barn avses varje människa under 18 år.

(1:2 SoL)

Insatser inom socialtjänsten skall vara av god kvalitet. (3:3 1 SoL)

Socialnämnden skall utan dröjsmål inleda utredning av vad som genom ansökan eller på annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden (11:1 SoL)

Vid en utredning om socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd eller stöd får nämnden, för bedömningen av behovet av insatser, konsultera sakkunniga samt i övrigt ta de kontakter som behövs.

Utredningen skall bedrivas skyndsamt och vara slutförd senast inom fyra månader.

Finns det särskilda skäl får nämnden besluta att förlänga utredningen för viss tid.

Den som berörs av en sådan utredning skall underrättas om att en utredning inleds (11:2 SoL)

När nämnden får kännedom om någonting genom en anmälan eller på annat sätt, innebär det inte alltid att ett ärende uppkommer. Frågan om nämnden ska inleda en utredning får avgöras från fall till fall vid en s.k. *förhandsbedömning*. Nämnden måste dock alltid inleda en utredning när andra myndigheter, till vilka nämnden har en skyldighet att yttra sig, begär nämndens yttrande. I dessa fall ska nämnden utan dröjsmål inleda en utredning även om den enskilde inte vill medverka i utredningen. En förhandsbedömning är inte en mindre utredning utan en bedömning av om nämnden ska inleda en utredning eller inte.

Om förhandsbedömningen leder till ett ställningstagande att inte inleda en utredning enligt 11 kap. 1 § SoL ska detta dokumenteras. Av dokumentationen ska det framgå:

- att en utredning inte inleds,
- datum (år, månad, dag) för ställningstagandet,
- en motivering till ställningstagandet, och
- namn och befattning på den person som gjort ställningstagandet.¹

Ställningstagandet bör antecknas på den handling som initierat förhandsbedömningen.² Denna handling kan vara en skriftlig anmälan eller information som kommit till nämnden. Det kan också vara anteckningar som gjorts av en tjänsteman hos nämnden efter en muntlig anmälan eller muntlig information som kommit till nämnden på annat sätt än genom en anmälan.

Om nämnden gjort ställningstagandet att inte inleda en utredning tillförs handlingen antingen en existerande personakt eller sätts in i en pärm för handlingar som inte har föranlett något ärende hos nämnden.

Handlingar som rör enskilda skall hållas ordnade på ett sådant sätt att det enkelt och överskådligt går att följa och granska handläggningen av ett ärende och genomförandet av en insats.³

Bedömningar av inkomna barnavårdsanmälningar

Aktgranskning:

Länsstyrelsen har under granskning av de ärenden där nämnden valt att inte inleda utredning enligt 11 kap 1 § SoL funnit följande brister:

- 44 av 57 förhandsbedömningar tar mer än två veckor från anmälningsdatum. Av dessa tar 13 längre tid än fyra veckor. Den genomsnittliga tiden från en anmälan till dess beslut om att ej inleda utredning är 37 dagar. Tendensen är att det åtgår längre tid för beslut rörande flickor jämfört med pojkar.
- Det saknas vid fyra tillfällen skriftlig motivering till varför beslut om att inte inleda utredning fattats, vid 17 tillfällen finns en otillräcklig motivering.
- Utredningar sker inom förhandsbedömningar tex genom att kontakter tas med andra eller att nämnden bedömer att informationen som framkommit behöver följas upp.
- En polisanmälan sker inte av misstänkt barnmisshandel med motiveringen att bevisen var för vaga. Vidare uppges att beslut om att ej polisanmäla sker i samråd med vårdnadshavare.

¹ SOSFS 2006:5 3 kap. 1 §

² SOSFS 2006:5 3 kap. 1 § AR

³ SOFS 2006:5 4 kap 6 §

BESLUT

4(7)

Datum

Dnr

2007-05-29

701-607-2007

- Tre flickor som druckit stora mängder alkohol, mer än 1,75 promille enl uppgift, där polis och sjukvård agerat utreds inte. Vid ett tillfälle inleds inte utredning trots uttalanden från en flicka om att hon vid tidigare tillfällen druckit mer.
- Vid förhandsbedömning angående fem flickor som omhändertagits av polis enligt LOB framgår inte att frågor kring alkoholvanor har diskuterats.
- Inkomna ansökningar återfinns som förhandsbedömningar med beslut om att ej inleda utredning. Vid Länsstyrelsens återrapportering uppger nämnden att detta är åtgärdat genom att mottagningsteamet nu fattar beslut om att inleda utredning när ansökan inkommer.
- Vid ett tillfälle inleds inte utredning trots att handläggarna under förhandsbedömningen fått information som tyder på att barnet kan vara i behov av insatser från nämnden. Med motivering att föräldrarna motsätter sig en utredning beslutas att ej inleda utredning då det bedöms att skäl för omhändertagande enligt LVU ej föreligger.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen finner att förhandsbedömningarna håller en ojämn kvalitet.

Länsstyrelsen bedömer att handläggningen av förhandsbedömningen tar för lång tid innan det fattas beslut. Det är angeläget att beslut fattas skyndsamt för att inte barn och deras familjer onödigt för skada eller olägenhet.

Ungdomar, påfallande många flickor, som har omhändertagits av polis med stor mängd alkohol i kroppen utreds sällan av socialtjänsten. Dessa barns situation och behov utreds inte vilket Länsstyrelsen finner mycket anmärkningsvärt.

Att inte inleda utredning trots att det kan finnas behov av nämndens insatser med motiveringen att LVU inte är tillämplig är inte förenligt med lagstiftningen. Barnets behov av skydd och stöd skall utredas oavsett om föräldrarna samtycker till att utredning genomförs om det kan antas att nämndens insatser kan vara behövliga för barnet. En förhandsbedömnings syfte är inte att ta ställning till tvångsåtgärder utan att enbart ta ställning till om nämndens insatser kan vara behövliga.

Om det under förhandsbedömningen uppstår frågor som nämnden vill följa upp är Länsstyrelsen av den uppfattningen att en utredning har inletts.

En anmälan som innehåller sådan information att nämnden anser sig behöva besöka familjen i hemmet för att där bilda sig en uppfattning om barnets situation och säkerhet är utredning inledd i och med hembesöket.

En ansökan skall alltid utredas och beslut skall fattas. Om en ansökan under dess behandling återtas av sökanden eller att sökanden inte medverkar skall utredningen avslutas med avslagsbeslut som kan överklagas.

Socialnämnden skall självständigt bedöma om polisanmälan skall ske eller inte. Vid tveksamheter skall socialnämnden samråda med polis. Värdering av misstanke och bevis är åklagarens uppgift att ta ställning till. Länsstyrelsen är av den uppfattningen att när en polisanmälan övervägs bör utredning inledas då uppgifterna är av sådan allvarlig art.

Med hänvisning till ovanstående konstaterar Länsstyrelsen att nämndens hantering av förhandsbedömningarna har sådana brister att rättsäkerheten hotas.

Utredningar

Aktgranskning:

Länsstyrelsen har under granskning av utredningarna enligt 11 kap 1 § SoL funnit följande brister i dokumentationen:

- I vissa fall styr föräldrarnas behov, inte barnens. Det är speciellt framträdande då föräldrar ansöker om avlastning och utredningen enbart beskriver föräldrarnas situation och inte hur barnet påverkas av föräldrarnas situation.
- Tre utredningar av 16 granskade avslutas trots att det kvarstår utredningsfrågor som ställs till annan uppgiftslämnare (BUP, utredningshem, uppföljande samtal med handläggare).
- En utredning avslutas då en vårdnadshavare uppger att barnet flyttat till en ny kommun trots att behov hos barnet konstaterats flera veckor innan utredningen avslutas. Handläggarna kontrollerar inte uppgiften att barnet har flyttat vare sig med barnet, den andra vårdnadshavaren eller folkbokföringens register.
- Barnens familj, miljö och förhållanden är i de flesta utredningarna bristfälligt belysta.
- I flertalet fall är barnens nätverk dåligt belysta.
- En ansökan om kontaktfamilj genomförs huvudsakligen genom kontakt med den ansökande vårdnadshavaren. Den andra vårdnadshavaren informeras först samma dag som utredningen avslutas och har då en avvikande uppfattning om behovet.
- Föräldrarnas förmåga framkommer mycket sporadiskt i utredningarna. När väl föräldraförmågan framkommer är det i regel modern som delvis belyst, faderns förmåga är mer vanligt inte alls belyst.
- Vid bedömningar kan man följa hur utredaren kommit fram till slutsatserna och att de hänger ihop med bedömningen av barnets behov ihop med den insats som föreslås, i fem ärenden rörande flickor. När det rör pojkar visar tillsynen på en motsatt tendens då det inte går att följa utredarens bedömning i sex ärenden.
- I utredningar framkommer uppgifter som inte är relevanta för utredningens genomförande, tex sexuell läggning hos annan person.

BESLUT

6(7)

Datum

Dnr

2007-05-29

701-607-2007

- Nämnden följer inte upprättad handlingsplan under utredningen. Av handlingsplanen framgick att om föräldern inte medverkar till hembesök skall boendet avbrytas. Då föräldern bröt mot överenskommen handlingsplan hotar handläggare om att gå in i bostaden med huvudnyckel.

Följande positiva faktorer har uppmärksammats:

- I flertalet av utredningarna talade nämnden med barnet eller har försökt att göra detta. Av dokumentationen framgår det i några fall att barnen inte ville samtala med nämnden.
- I de fall en förälder har klagat på kommunens hantering av deras barns ärende har nämndens tjänstemän tagit dessa klagomål på stort allvar och sökt finna lösningar för det fortsatta samarbetet med föräldern.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsen finner att Strängnäs kommun genomför goda samtal med barn i olika åldrar. Det framgår tydligt att handläggarna söker finna platser och tillfällen där barnen kan känna trygghet och förtroende för handläggaren. Det framgår av utredningarna att barn i alla åldrar har vidtalats eller lekts tillsammans med.

Länsstyrelsen anser att det är integritetskränkande då handläggare hotar om att gå in med huvudnyckel i den enskildes bostad. Om oro för barnet är så allvarlig bör omhändertagande enligt LVU övervägas. Om nämnden finner behov av kontrollera barnets säkerhet genom att mot vårdnadshavarens vilja besöka bostaden skall kontakt med behörig myndighet tas.

Att inom uppföljande råd och stödkontakt inhämta svar på ställda utredningsfrågor motsvarar inte krav på kvalitet inom socialtjänsten. Det försvårar för familjerna att förstå vad det är som pågår och riskerar att familjerna upplever sig vara föremål för utredning utan slutdatum.

Att underlåta att informera vårdnadshavare om att en utredning angående barnet pågår är oacceptabelt då vårdnadshavaren inte ges möjlighet att fullgöra de skyldigheter som han har i och med sin egenskap av vårdnadshavare. Det leder till att ett barn i Strängnäs kommun kan erhålla insatser från socialnämnden trots att beslutsunderlaget inte är fullständig och det kan ske mot den ena vårdnadshavarens vilja, något som visar att rättssäkerheten är åsidosatt.

Länsstyrelsen finner att socialnämnden inte kontrollerar sina uppgifter med båda vårdnadshavarna. Att utesluta information från vårdnadshavare till barnet och inte reflektera över det och dess konsekvenser för barnet innebär att barnperspektivet inte är fullt ut uppfyllt.

Med hänvisning till ovanstående bedömer Länsstyrelsen att utredningarna har ojämn kvalitet vilket bl.a. kan motverka barnens och vårdnadshavarnas delaktighet samt att

BESLUT

7(7)

Datum

Dnr

2007-05-29

701-607-2007

rättssäkerheten har satts ur spel. Utredningarna motsvarar därför inte lagstiftarens intentioner om god kvalitet enligt 3 kap 3 § SoL.

Helena Stålhammar

Tor Nilsson